

**Institutt for sosiologi og
samfunnsgeografi (ISS)**

Årsrapport for 2004

**Det samfunnsvitenskapelige fakultet
UNIVERSITET I OSLO**

Kort oppsummering av virksomheten i 2004

I 2004 ble undervisningssiden mye preget av konsolidering av virksomheten ved ISS i kjølvannet av den store Kvalitetsreformen høsten 2003. Dette betydde at nye tilbud innen undervisning ikke ble lansert i løpet av 2004. Det ble imidlertid tidlig klart at innsatsen i tilknytning til vurdering av studentenes prestasjoner krevde en alt for stor ressursinnsats, og som en følge av det ble det nedsatt en ”saneringskomité” ved avdeling for sosiologi. Komiteen kom med forslag om reduksjoner i omfanget av vurderinger og bruk av interne og eksterne sensorer, og dens forslag ble i store trekk vedtatt av instituttstyret ved ISS. Vi ser imidlertid fremdeles behov for å holde øye med ressursbruken i tilknytning til eksamen ved avdeling for sosiologi.

På lavere grad var det en klar økning i antallet primærøkere til våre disiplinære bachelorprogram i 2004. Mens økningen på sosiologi var fra 193 primærøkere i 2003 til 298 i 2004, var de tilsvarende tall for samfunnsgeografi henholdsvis 59 og 91 (Kilde: www.samordnaopptak.no). På høyere grad var endringene i antall søkere til de disiplinære programmene mindre, noe som for sosiologi også reflekterte at rammen for antall plasser var blitt redusert i forhold til 2002.

Det totale antall studiepoeng gikk litt ned i 2004 sammenlignet med 2003, fra 44485 til 42100 (Kilde: FS581.003). På høyere grad har ISS fremdeles problemer med gjennomstrømmingen, og spesielt gjelder dette i forbindelse med ferdigstilling av hovedoppgave eller masteroppgave.

Når det gjelder forskning var også 2004 et positivt år for ISS samlet. Antall publikasjoner som gir uttelling i SV-fakultetets budsjettmodell gikk opp i forhold til 2003, som også var et positivt år for instituttet. Men i og med at økningen ved de andre instituttene ved SV var større, gir dette ikke positive utslag på våre budsjetter i årene som kommer. Det er imidlertid også en forskjell mellom sosiologi og samfunnsgeografi når det gjelder publisering, hvor samfunnsgeografene har mer å hente gjennom økning i antall publikasjoner enn de ansatte ved sosiologi.

Året 2004 ble ellers det året da ”enhetlig ledelse” ble innført ved ISS som ved de øvrige institutter ved Universitetet i Oslo. De fleste har forhåpentligvis ikke følt at dette har innebåret de mest dramatiske endringer i instituttets måte å bli ledet på. Selv om mer

formell myndighet er overført til instituttleder og at instituttets styre har fått en litt annen rolle enn tidligere, med mer vekt på langsiktig og strategisk planlegging, har ledelsen bestrebet seg på at det meste av tradisjonelle rutiner har blitt beholdt. Det gjelder også i forhold til å beholde systemet med valg av ledelse, noe som for øvrig også gjelder de øvrige institutter ved SV-fakultet.

Året 2004 var også positivt fra instituttets synspunkt når det gjaldt tilgang på eksternt finansierte forskningsprosjekter. De tyngste i økonomiske termer kommer fra NFR, men også EU-midler har tilflytt instituttet det siste året. Flere medarbeidere ved ISS har for øvrig søknader om nye prosjekter inne til NFR (Velferdsprogrammet), med planlagt oppstart i 2005. I tillegg mottar forskere ved ISS økonomiske midler fra ulike departementer, som er av mindre omfang, men likevel er svært viktige i forhold til å fungere som sporer til økt forskningsaktivitet ved instituttet.

Oslo, april 2005

Geir Høgsnes
Instituttleder

Jan Hesselberg
Nestleder

Tori Norheim Sandlie
Kontorsjef

Studier og undervisning

Konsolidering av emnetilbudet i kjølvannet av Kvalitetsreformen har stått i sentrum for arbeidet på undervisningssiden i 2004. Arbeidet med omlegging av studiestrukturen, med mindre emner på lavere grad og tettere oppfølging av studentene, startet allerede våren 2003, mens vi ennå hadde den gamle gradsstrukturen. Året 2004 ble imidlertid det året hvor reformen fikk fullt gjennomslag. I en tidlig fase av Kvalitetsreformen ble det derfor bestemt at instituttet ikke skulle utvikle nye tilbud i løpet av 2004. I stedet ble det å følge opp det eksisterende tilbudet og vurdere dets styrker og svakheter satt i sentrum.

Emnetilbud

ISS leverte i 2004 emner til to disiplinære studieprogram på både bachelor- og masternivå. Samlet gir ISS 39 antall emner innen sosiologi og 22 emner innen samfunnsgeografi. Ut over dette leverer instituttet også tilbud på 40-poengsgrupper både innen samfunnsgeografi og sosiologi.

I tillegg til de disiplinære programmene hadde (og har fremdeles) instituttet ansvaret for et tverrfaglig studieprogram innen kultur og kommunikasjon, det såkalte KULKOM-programmet. Ut over det leverte instituttet emner innen tverrfaglige programmer administrert av andre institutter ved Universitetet i Oslo, som ”Offentlig administrasjon og ledelse” ved Institutt for statsvitenskap, TOOL-programmet ved Institutt for informatikk (Mat.nat.-fakultetet), samt ”Utviklingsstudier” administrert av SV-fakultetet. Instituttet har i tillegg hatt ansvar for tilbudet innen kvalitativ metode på bachelor-nivå ved SV-fakultetet, SVMET1010, som også er et tilbud for programmer ved juridisk fakultet.

”Saneringskomité” ved avdeling for sosiologi

Det ble tidlig klart at ISS hadde tatt vann over hodet i forhold til ressursbruken når det gjaldt eksamensavvikling og vurdering av studentenes prestasjoner, både underveis i studiene og ved avsluttende eksamen. Av den grunn besluttet instituttet å sette ned en komité for å vurdere ressursbruken i forbindelse med vurdering av studentenes prestasjoner, den såkalte ”saneringskomiteen”. Komiteen ble ledet av undervisningsleder Dag Album, med studiekonsulent Åsmund Røseid som sekretær og som øvrig medlem eksamenskonsulent Cecilie Lilleheil. Komiteen avla sin innstilling 17.3.04 og ga som anbefaling en relativt omfattende reduksjon i innsatsen av personell i tilknytning til både vurdering av studenter under veis i studieløpet og til slutt. Komiteens forslag til redusert ressursinnsats ble hovedsakelig vedtatt av instituttstyret i fagrådsmøte 24.3.2004.

ISS har samtidig sett det som viktig for å fremme en omforent forståelse av det nye karaktersystemet. Vi har derfor besluttet at så langt det er økonomisk grunnlag for det, skal vi benytte eksterne sensorer fra de øvrige universitetene i sensurering av vår kandidater. Dette med fortsatt bruk av eksterne sensorer synes det også å være relativt bred enighet om blant medlemmene av Det Nasjonale Fagrådet for Sosiologi.

Nytt karaktersystem

Året 2004 var preget av diskusjoner omkring anvendelsen av det nye karaktersystemet som ble introdusert som del av Kvalitetsreformen i august 2003. Det var i utgangspunktet stor grad av usikkerhet omkring hva de nye karakterene A-E betydde og hvordan de skulle anvendes både på ulike nivåer og mellom nivåene på de ulike programmene. Særlig gjaldt usikkerheten spørsmålet om forholdet mellom bruken av bokstavkarakterer på bachelornivå og masternivå, først og fremst på grunn av seleksjonen av studenter til masternivået. Dette synes fremdeles uavklart. I tillegg kom problemer med å få til en enighet om anvendelse av karakterskalaen mellom de ulike programmene ved SV-fakultetet og de ulike universitetsinstituttene i landet.

Avdeling for sosiologi har hele tiden bestrebet seg på å få gjennomslag for en anvendelse av det nye karaktersystemet som etter vår mening er nærmest de intensjoner om fordeling av karakterer som universitetsledelsen som oftest har forfektet. Denne forståelsen av bruk av de nye karakterene har nok hatt større gjennomslag ved avdeling

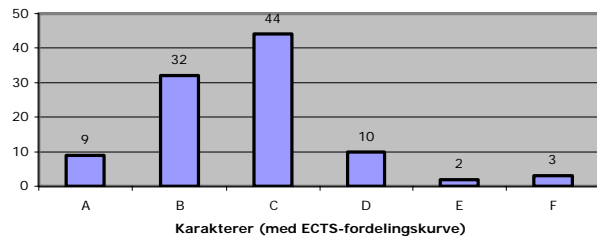
for sosiologi enn ved samfunnsgeografi. Særlig i forhold til karakterer på master- eller hovedoppgavene har sosiologi stilt større krav til gode karakterer.

Samfunnsgeografi har imidlertid fulgt opp intensjonen for karaktergivning i reformen langt bedre enn samfunnsgeografi ved UiB og NTNU. I de to sistnevnte forekommer karakteren C i liten grad på masteroppgavene og de bruker henholdsvis mer enn tre ganger og nesten tre ganger så ofte karakteren A sammenlignet med samfunnsgeografi ved UiO. Dette er et problem som samfunnsgeografi vil arbeide med å endre framover.

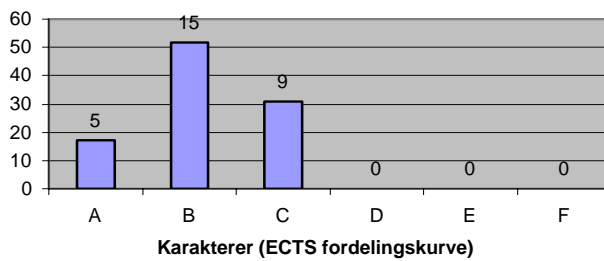
Avdeling for sosiologi har etter hvert fått relativt godt gjennomslag for vår forståelse av bruken av de nye karakterene blant instituttene som har medlemmer i karakterpanelet for sosiologi, selv om det står en god del igjen for at vi kan si oss helt fornøyd. Vi så også i 2004 at enkelte fag ved SV-fakultetet i Oslo nærmet seg sosiologi's bruk av skalaen, men her er det fremdeles mye arbeid som gjenstår i forhold til enkelte institutter.

Det videre arbeidet med å få en omforent forståelse av bruken av A-E blir imidlertid gjort problematisk gjennom tvetydige signaler som med jevne mellomrom blir gitt fra overordnede instanser om hva som egentlig er normen. For eksempel synes seleksjonsargumentet på nytt å ha fått legitimitet ved UiO. ISS vil imidlertid inntil annet blir fastslått bestrebe seg på å få gjennomslag for vårt syn på bruken av de nye karakterene. Figurene under viser bruken av de nye karakterene ved instituttet fra høsten 2003 til og med høsten 2004 for hoved- og masteroppgaver, og for året 2004 for emner på lavere grad i begge fag.

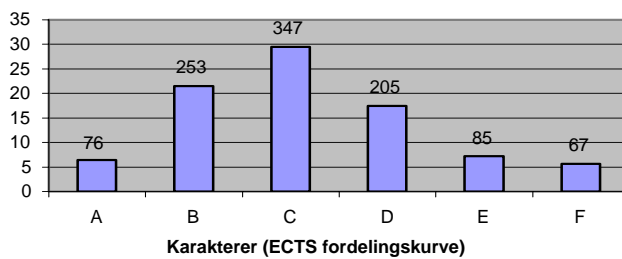
Sosiologi: Karakterfordeling master- og hovedfagsoppgaver.
Høsten 2003 - høsten 2004.

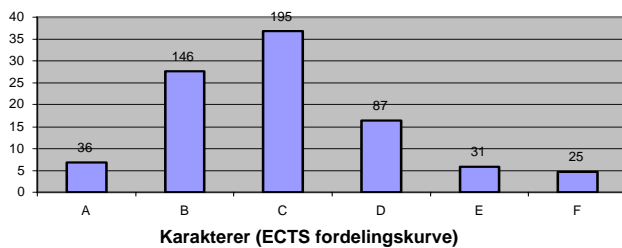
Samfunnsgeografi: Karakterfordeling master- og hovedfagsoppgaver. V ren 2003 - høsten 2004.

Sosiologi: Karakterfordeling lavere grad 2004

Samfunnsgeografi: Karakterfordeling lavere grad 2004

Internasjonalisering

Ifølge Kvalitetsreformen skal alle studenter ved universitetets studieprogrammer ha tilbud om mist ett semesters studier i utlandet. ISS har lagt ned relativt store ressurser for å legge til rette for dette, både på BA og MA-nivå. Først og fremst har dette skjedd gjennom Erasmus-avtaler, som dekker EU-området. Men vi har også prøvd å få til avtaler om utveksling med amerikanske universiteter. Vi har pr. i dag avtaler med følgende europeiske universiteter:

Oversikt over studentutvekslingsavtaler (ERASMUS-avtaler) ved ISS

UNIVERSITET	STUDIENIVÅ	ANTALL STUDIE-PLASSER	FAG
Universidad Autonoma de Madrid	master	2	sosiologi
University of Caen Basse-Normandie	master	1	sosiologi
University of Complutense, Madrid	bachelor, master	4	sosiologi
University of Copenhagen	bachelor, master	2	sosiologi
University College Dublin	bachelor, master, PhD	8	sosiologi
University of Frankfurt	bachelor, master	4	sosiologi
Free University Berlin	bachelor, master	4	sosiologi
Humboldt University, Berlin	bachelor, master	4	sosiologi
University of Manchester	master	1	sosiologi/ Women's Studies
University of Marburg	bachelor, master	6	sosiologi
University of Milan-Bicocca	master	1	sosiologi
University of Trento	bachelor, master	4	sosiologi
University of Utrecht	bachelor, master	4	sosiologi
University of Versailles Saint-Quentin-En Yvelines	bachelor, master	4 (2+2)	sosiologi
Wroclaw University	bachelor	3	sosiologi
Humboldt University	bachelor	4	samfunnsgeografi
University of Newcastle upon Tyne	bachelor, master	2	samfunnsgeografi
University of Sevilla	bachelor	2	samfunnsgeografi
University of Vienna	bachelor	1	samfunnsgeografi
University College Dublin	Stephen Mennell, Head of Department of Sociology	3+3, samt vit. ansatte og Ph.D.	sosiologi

I tillegg deltar begge fagene ved ISS i NORDPLUS nettverk, med mulighet til å sende ut 1-3 studenter hver.

Målet med Erasmus-avtalene er gjensidig utveksling av studenter (og lærere og eventuelt forskere). Dette har vist seg vanskelig å realisere. Stort sett får vi studenter inn fra universiteter vi ikke sender studenter til, mens vi sender studenter til universiteter

hvor vi stort sett ikke mottar noen fra. Lærerutvekslingen har vært minimal. Vi hadde i 2004 besøk av en professor fra University College i Dublin, Stephen Mennell.

Når det gjelder USA inngikk ISS, sammen med andre norske universiteter, en avtale med Department of Sociology, ved University of California, Berkeley i 2004 om plasser ved deres BA-program. Denne avtalen omfatter ikke kun sosiologistudenter, men er et tilbud til alle studenter ved SV-fakultetet i Oslo. De første studentene fra Oslo ble sendt til Berkeley allerede i vårsemesteret 2005. Tilbudet er et skreddersydd opplegg i komparativ samfunnsvitenskap med vekt på USA og Europa. Tilbudet tilsvarer 30 studiepoeng eller ett semesters studium i Norge.

Tidligere hadde ISS utvekslingsavtaler med Northwestern University (NWU) i Chicago om masterstudenter. Denne avtalen ble imidlertid kansellert i 2004 som følge av at de ikke har noe program på masternivå, men kun et doktorgradsprogram. Avtalen betydde at norske studenter ble i flertall på kurs på ”graduate level”, noe NWU, ikke overraskende, fant problematisk. Denne avtalen var for øvrig sterkt avhengig av én person ved NWU, Charles Ragin, som i mellomtiden flyttet til Arizona. Gjennom Ragin har vi fått til en bilateral avtale om at vi kan sende masterstudenter til University of Arizona, Tucson.

Ledelsen ved ISS har samtidig inngått avtaler på mer individuelt nivå med professorer ved Stanford University (2 professorer), UC Berkeley (2 professorer) og Columbia (New York, 1 professor), som innebærer at PhD-studenter og ansatte ved ISS vil kunne tilbringe sabbatsår ved ulike institutter ved disse universitetene hvis de skulle ønske det. Forutsetningen er da at de arbeider med et tema som passer inn i forskningsprofilen til disse potensielle sponsorene. Ved UC Berkeley har vi dessuten tradisjoner for at masterstudenter tilknyttet relevante prosjekter kan tilbringe ett semester eller ett år i forbindelse med skriving av hoved- eller masteroppgaver. I noen grad har ISS også forsøkt å bidra til internasjonalisering gjennom avtaler knyttet an til professor II-stillinger ved UiO. Det gjelder UC Berkeley og Columbia University. Tabellen nedenfor viser de avtaler om student- og forskerutveksling vi har med amerikanske universiteter.

Oversikt over avtaler om student- og forskerutveksling med amerikanske universiteter:

Universitet	Avtalepartner	Omfatter	Fag
University of Arizona, Tucson	Charles Ragin	Ca. 5 master/PhD-studenter	sosiologi
University of California, Berkeley	Kim Voss, Department of sociology	(5 bachelor vår 2005, men flere framover)	SV-programmer
University of California, Berkeley	Niel Fligstein, Department of Sociology	Vit. ansatte, Ph.D	sosiologi
University of California, Berkeley	Barrie Thorne, Department Chair of Women's Studies, and Department of Sociology	Vit. ansatte, Ph.D	sosiologi
University of California, Berkeley	John Freeman, Haas School of Business	Vit. ansatte, Ph.D	sosiologi
University of California, Berkeley	Trond Petersen, Department of Sociology	Vit. ansatte, Ph.D, master	sosiologi
Stanford University	Mike Hannan, Stanford Graduate School of Business	Vit. ansatte, Ph.D	sosiologi
Stanford University	Susan Olzack, Department of Sociology	Vit. ansatte, Ph.D	sosiologi
Columbia University	Glenn R. Carroll, Columbia Business School	Vit. ansatte, Ph.D	sosiologi

Ledelsen ved ISS har i 2004 også arbeidet med å utvikle samarbeidet i Norden om forskerutdanningen. Vi planla i den sammenheng i 2004 en konferanse i samarbeid med Stockholm Universitet og København Universitet om en felles fagkonferanse i Tallinn, Estland for PhD-studenter og veiledere. På grunn av knappe tidsrammer ble vi imidlertid tvunget til å utsette den, men den planlegges gjennomført i Riga, Latvia i april/mai 2005. Konferansen er støttet av NFR.

Studiepoeng og kandidatproduksjon

Instituttet har en svak negativ utvikling når det gjelder studiepoengproduksjon. Som det framgår av tabellen minket antall studiepoeng fra 32680 i 2003 til 30240 i 2004 på lavere grad (begge fag). På høyere grad økte studiepoengproduksjonen fra 11805 til 11860 mellom 2003 og 2004. Det er midlertidig vanskelig å sammenlikne studiepoengdata mellom 2003 og 2004 fordi tallene i stor grad bærer preg av overgangen til ny gradsstruktur som følge av kvalitetsreformen, og det faktum at det inngår færre studiepoeng i en Bachelorgrad enn i en cand.mag.-grad. Mange studenter valgte dessuten individuelle tilpasninger med tanke på eksamensmengde for å tilpasse seg best mulig i en overgangsfase. Utviklingen i studiepoengproduksjon og kandidater (i parentes) er vist i tabellen på neste side.

Fag/grad	2003 vår	2003 høst	2003 totalt	2004 vår	2004 høst	2004 totalt
Sosiologi: lavere grad	10140 (243)*	12070 (613)	22210 (856)	9380 (568)	12190 (788)	21570 (1356)
Sosiologi: høyere grad	4902 (171)	3639 (141)	8541 (312)	3916 (150)	4204 (142)	8120 (292)
Samfunnsgeografi: lavere grad	7035 (169)*	3435 (183)	10470 (352)	5030 (296)	3640 (269)	8670 (565)
Samfunnsgeografi: høyere grad	1824 (53)	1440 (49)	3264 (102)	2345 (74)	1395 (55)	3740 (129)

Tabell: Studiepoeng og kandidater i parentes. Kilde FS. 581.003.

*Høy studiepoengsproduksjon våren 2003 skyldes avslutning av tidligere grunnfag, samt oppstart av nye emner, som medførte at man fikk dobbelt kull med studenter som tok eksamen våren 2003, både de som tok eksamen i nye emner påbegynt våren 2003 (30sp) og de som avsluttet grunnfag påbegynt høsten 2002 (20vt/60sp). I tillegg var det mange studenter som *måtte* ta en eller flere eksamener dette semester for å få cand.mag.-vitnemål. Cand.mag.-vitnemål ble ikke skrevet ut etter 2003. En følge av dette er at vårsemesteret 2003 gir et feil bilde av utviklingen av studiepoengsproduksjon over tid.

Kvalitetssikring av studiene

Universitetsstyret ved UiO vedtok 24.02.04 et system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten med sikte på innføring i 2004. Systemet innebærer felles krav til kvalitetssikring av enkeltemner, programmer, bruk av tilsynssensor og gjennomføring av årlig kvalitetsprosess (analyse, vurdering og rapportering). Hver enkelt enhets kvalitetssikringsarbeid skal kunne dokumenteres på en slik måte at et nasjonalt tilsynsorgan (NOKUT) kan vurdere om det er tilfredsstillende utført. Kvalitetssikrings-systemet vil ta endelig form og få full virkning i 2005.

I 2004 har instituttet gjennomført kvalitetssikringsarbeid ved at de fleste emner har blitt underveisevaluert enten gjennom nettbasert spørreundersøkelse blant studentene, eller gjennom samtaler mellom emneansvarlig og et utvalg av studentene. Det var relativt lav svarprosent på de nettbaserte spørreundersøkelsene, og tilbakemeldingene svært varierende. Erfaringene fra samtalene mellom emneansvarlig og studentgrupper, har vært positive og emneansvarlige har fått konstruktive tilbakemeldinger i samtalene. Målet med evalueringene har vært å foreta nødvendige endringer underveis i semesteret, for å bedre studiekvaliteten og studenttilfredsheten.

Forskning

Arbeidet med å få kvalitetsreformen på skinner tok mye krefter også i 2004. Mange har nok, med rette, følt at dette har gått på bekostning av tid til forskning. Ledelsen ved instituttet har hatt mange drøftinger omkring hvordan betingelsene for konsentrert tid til forskning skal kunne bli en realitet. Flere alternativer har vært luftet. Ett er at fast ansatte skal konsentrere sin undervisning til det ene semesteret i studieåret. Dette vanskeliggjøres av at vi har opptak til masterstudiet hvert semester, og at følgelig kursporteføljen på mastergrad for sentrale emner er den samme både høst og vår. Instituttet vil også framover arbeide med å legge forholdene til rette for mer tid til sammenhengende forskning. Foreløpig er de fleste henvist til forskningsterminer for å realisere slik langsiktig konsentrert forskningsvirksomhet.

I 2004 var følgende ansatte i forskningstermin:

Avdeling for sosiologi:

Marianne N. Hansen	Vår/høst 2004
Karin Widerberg	Vår 2004
Ragnvald Kalleberg	Høst 2004

Avdeling for samfunnsgeografi:

Terje Wessel	Vår/høst 2004
Kristian Stokke	Høst 2004

Midler fra NFR og EU

En eksplisitt målsetting for Universitetet i Oslo er å øke andelen eksternt finansierte prosjekter ved enhetene. Tradisjonelt har forskere ved ISS ikke vært særlig aktive i forhold til denne form for virksomhet. I noen grad skyldes nok det en tradisjonell skepsis til at forskning skal finansieres via midler som kommer utefra. Det har vært og er fremdeles en frykt for at eksterne midler skal fortrenge interne bevilgninger via universitetet sentralt. I tillegg kommer det faktum at mange ansatte har lagt sine eksterntfinansierte prosjekter til frittstående forskningsinstitutter utenfor UiO. Til gjengjeld har de fått en bistilling i denne sektoren. Når det er sagt, kan ISS vise til en positiv utvikling i midler fra eksterne kilder i 2004. Først og fremst gjelder det fra NFR, men også midler fra EU og departementene utgjør betydelige bidrag til forskningsvirksomheten ved instituttet. Willy Pedersen har for eksempel prosjekter fra både Justisdepartementet og Barne- og familiedepartementet.

På avdeling for sosiologi vil vi trekke fram følgende eksternfinansierte EU- og NFR-prosjekter:

1. Karin Widerberg leder et EU-finansiert prosjekt med tittelen "Changing Knowledge and Disciplinary Boundaries through Integrative Research Methods in the Social Sciences and Humanities". Prosjektet har fått innvilget kr. 705.000 og går over 3 år. Prosjektet har knyttet til seg 2 vitenskapelige assistenter.
2. Arne Mastekaasa, i samarbeid med Gunn Birkelund og Marianne Nordli Hansen, leder et NFR-prosjekt med tittelen "Educational Careers: Attainment, Qualifications, and Transition to Work". Prosjektet strekker seg fra 2004 til 2007, og har fått innvilget kr. 5 millioner. Prosjektet har for tiden to stipendiater og en vit.ass. knyttet til seg.
3. Et annet NFR-prosjekt med varighet fra 2004 til 2006 dreier seg om "Inkludering av kvinner, etniske minoriteter og eldre i arbeidslivet: Ansettelse, stillinger, lønn og karriereforløp" og er ledet av Geir Høgsnes og Trond Petersen. Prosjektet har fått innvilget kr. 2 millioner.
4. Også ved avdeling for samfunnsgeografi var tilgangen på eksterne midler positiv i 2004. Kristian Stokke skaffet eksterne midler til nettverksbygging i forbindelse med HUMSAM og WUN, samt fra NFR til samarbeid med University of Jaffna, Sri Lanka.

Forskerutdanning

Kurstilbudet på doktorgradsnivå i 2004 omfattet i 2004 følgende tilbud:

- Professor Stein Bråten (ISS): Førspråklig dialoganalyse (mai 2004)
- Professor II Trond Petersen (UC Berkeley): Analyse av forløpsdata (mai 2004)
- Professor II Glenn R. Carroll (Stanford University): Organization and Environment (juni 2004)
- Professor II Fredrik Engelstad (ISF): Makt: Ressurser, maktutøvelse og deltakelse (oktober/november 2004)
- Professor Stuart Corbridge (University of Miami and LSE): Dreamworld and catastrophe: The state in the "Third World" (juni 2004)

Instituttet innser at det er klare svakheter ved mangelen på tilbud av kurs for våre doktorgradskandidater. Tilbudet av kurs har i stor grad vært tilfeldig og sporadisk, noe en

del doktorgradsstudenter har klaget på. Vi vil av den grunn framover arbeide for et mer systematisk og langsiktig tilbud av kurs for våre doktorgradsstudenter. Vi ser også et problem med koordineringen av forskerutdanningen på nasjonalt nivå. Problemet med koordinering har vært drøftet i Det nasjonale fagrådet for sosiologi og anerkjent som noe vi må arbeide videre med. I forlengelsen av denne diskusjonen besluttet ISS i 2004 at vi på egen hånd skulle starte arbeidet i forhold til å få en mer koordinert forskerutdanning i Norge. Koordinering vil også kunne avhjelpe noe av problemet med mangel på tilbud.

Samfunnsgeografi i Norge vil koordinere kurs for PhD-studenter gjennom faste tidspunkt for slike kurs gitt av de respektive instituttene i Bergen, Oslo og Trondheim. I Bergen vil det i januar 2005 bli arrangert kurs i kvalitativ metode. I Trondheim vil temaene variere, men tidspunktet være mai hvert år. I Oslo vil et kurs bli arrangert hver eller annen hver oktober. Tema vil variere.

Et annet konkret bidrag er at avdeling for sosiologi i 2004 besluttet å forsøke å starte en metodeskole ved ISS i kvantitativ og kvalitativ metode. Dette er tenkt som et permanent tilbud i slutten av vårsemesteret for doktorgradsstudenter både i Norge og i Norden. I tillegg til egne krefter vil vi også trekke inn forskere fra andre universiteter i Norge og Norden for å få til et bredest mulig tilbud. Metodeskolen vil bli arrangert for første gang i juni 2005, med tre kurs, henholdsvis ett i kvantitativ og to i kvalitativ metode.

Osloforskning

Osloforskning er et samarbeid mellom Oslo Kommune og Universitetet i Oslo, som skal bidra til å fremme forskning og rekruttering til forskning som henter sitt tema fra Oslo. Osloforskning er organisert som et program som lokaliseres, ledes og administreres ved ISS. Universitetet i Oslo ønsker å stimulere Osloforskningsmiljøet og satser på både hovedfagsstudenter og etablerte forskere. Oslo kommune ønsker på sin side å nyttiggjøre seg universitetets kompetanse for å kunne drive fremtidsrettet styring.

Et virkemiddel for å stimulere Osloforskning er å gi økonomisk støtte i form av mindre stipend til forskningsprosjekter, hovedfagsoppgaver og artikler. Faglig leder for Osloforskning er Professor Lise Kjølørød, sekretær er forskningskonsulent Harald Botha.

I 2004 ble det delt ut kr. 290.000,- i stipend til høyere grads studenter. Åtte søknader ble innvilget. Fagområde og prosjekt fremgår av tabelloversikten under.

Fag:	Prosjekttittel:
Psykologi	Svangerskap og fødsel i det flerkulturelle Norge
Samfunnsgeo-grafi	Barns blikk på Løkka
Kunsthistorie	Tilpasningsarkitektur – Hvordan løses ”inntil”-oppgaver i Oslos murgård-bebyggelse?
UiO, naturhistorisk museum og botanisk hage	Prosjektet: Stein og stil. Bygningsstein i Oslo. (Midler gis som driftstilskudd).
Statsvitenskap	Læring i og mellom bydeler
Historie	Innvandrere – skriver de? Innvandrereforfatteres publiseringsvirksomhet fra 1980-2002
Sosiologi	Miljøvennlige reiser i Groruddalen
Folkloristikk	Kjønnsforskjeller i livshistorier

Ytterligere 13 søknader ble innstilt til stipend av fagkomiteen høstsemesteret 2004. Den endelige beslutningen om tildeling av stipend til disse søknadene vil avgjøres i Osloforsknings styremøte vårsemesteret 2005.

Instituttseminar

Instituttet arrangerer med jevne mellomrom et forskningsseminar, hvor ansatte legger fram utkast til artikler eller kapitler til bok som er under arbeid. I 2004 ble det arrangert ni slike seminarer. I tillegg har prosjektet som Mastekaasa leder ukentlige seminarer hvor medlemmer av prosjektet eller inviterte gjester legger fram sine resultater. Tabellen nedenfor gir en oversikt hvem som har hatt presentasjoner på instituttets interne seminar.

- Dag Album: Sykdommers prestisje
- Regi Enerstvedt: Indre språk
- Lise Kjølrsrød: Metaforisk kommunikasjon i spesialisert lek
- Debatt: Ole Jørgen Skog vs Lars Mjøset: Positivismestriden i Norge
- Tone Schou Wetlesen - Far mistet livet. (Kapittelutkast fra bokprosjektet /Spør av krigsbarndom/). Hovedkommentar: Lise Kjølrsrød.
- Idunn Brekke: Ethnic background and the transition from education to work, among university graduates. Hovedkommentar: Geir Høgsnes
- Arrangement med Howard Becker
- Ragnvald Kalleberg - Merton's /ethos of science/ revisited. A communication-theoretical revision. Hovedkommentar: Lars Mjøset.
- Katrine Fangen - Hodestups inn i moderniteten: Somaliske innvandreres identitetsarbeid i eksil.

Instituttet har også bestrebet seg på å utvikle nettverk til både nasjonale og internasjonale søsterinstitusjoner. Dette har dels skjedd gjennom inviterte gjesteforelesere fra inn- og utland. En oversikt gis i tabellen nedenfor.

Gjesteforelesere ved sosiologi. Innland:	Gjesteforelesere ved sosiologi. Utland:	Gjesteforelesere ved samfunnsgeografi. Innland:	Gjesteforelesere ved samfunnsgeografi. Utland:
Bredal, Anja Brekke, Jan-Paul Danielsen, Arild Ellingsæter, Anne L Elstad, Jon Ivar Enjolras, Bernard Hagelund, Anniken Hagen, Roar Harsløf, Ivan Hauge, Ragnar Rogstad, Jon Sivesind, Karl Henrik Skilbreid, May-Len Tufte, Per Arne	Howard Becker, University of Colorado (Aubertforelesningen) Michael Burawoy, University of California, Berkeley Glenn R. Carroll, Columbia University, New York Lise Togeby, Københavns universitet	Steinar Alsos Bjørn Terje Asheim Gaute Langås Diverse representanter fra Oslo kommune	Robin Leichenko

Stimulering av forskningsvirksomhet

Instituttet har i mange år praktisert ordningen med stimuleringsmidler til individuelle veiledere av hovedfags- og doktorgradskandidater. I forbindelse med innføringen av ny budsjettmodell ved SV-fakultetet i 2003 besluttet styret ved ISS at denne praksis skulle utvides til også å gjelde publikasjoner som gir uttelling i budsjettmodellen. Stimulering av vitenskapelig produksjon er utarbeidet i samsvar med vektingen som publikasjoner har i SVs budsjettmodell, dvs. at bøker på internasjonale forlag gir mest uttelling og artikler i nordiske antologier minst, med andre mellom disse ytterpunktene. Tabellen under viser hvordan stimuleringsmidler fordeles ved ISS i forhold til publikasjoner og veiledning.

Sosiologi: satser over stimuleringsmidler

MASTEROPPGAVE	
Eneveileder	6 000,00
Hovedveileder	5 000,00
Biveileder	1 000,00
Ph.d. AVHANDLING	
Eneveileder	20 000,00
Hovedveileder	15 000,00
Biveileder	5 000,00
PUBLISERING	
Bok på internasjonalt forlag	12 000,00
Artikkel i internasjonalt tidsskrift m/referee	5 000,00
Antologi på internasjonalt forlag	3 000,00
Bok på nordisk forlag	7 000,00
Artikkel i nordisk tidsskrift m/referee	1 500,00
Antologi på nordisk forlag	1 500,00

**Samfunnsgeografi:
satser over stimuleringsmidler**

MASTEROPPGAVE	
Eneveileder	3 000,00
Hovedveileder	2 000,00
Biveileder	1 000,00
Ph.d. AVHANDLING	
Eneveileder	15 000,00
Hovedveileder	10 000,00
Biveileder	5 000,00
PUBLISERING	
Bok på internasjonalt forlag	12 000,00
Bok nordisk forlag	7 000,00
Redigert bok internasjonalt forlag	6 000,00
Redigert bok nordisk forlag	3 000,00
Artikkel internasjonalt fagtidsskrift	5 000,00
Artikkel nordisk fagtidsskrift	1 500,00
Kapittel i redigert bok internasjonalt	3 000,00
Kapittel i redigert bok nordisk	1 500,00

Tabell: oversikt over stimuleringsmidler for publikasjoner

Ved instituttet fordeler ”tellekant”-publikasjonene seg i følgende kategorier for 2003 og 2004:

	Samfunnsgeografi		Sosiologi	
	2003	2004	2003	2004
Bok – nordisk	0	-	0	4
Bok – internasjonal	0	-	1	-
Antologibidrag – nordisk	0	-	14	7
Antologibidrag – internasjonal	1	5	4	8
Tidsskriftpublikasjon – nordisk	0	1	11	20
Tidsskriftpublikasjon - internasjonal	3	2	9	8

Personellsituasjonen

2004 ble et år preget av at flere medarbeidere ved avdeling for sosiologi gikk av med pensjon ved fylte 70 år. Det gjaldt Sigurd Skirbekk og Ingar Roggen våren 2004, mens Stein Bråten gikk over i pensjonistenes rekker høsten 2004. Alle tre vil fortsette og ha sin arbeidsplass ved ISS i årene som kommer. Også ved avdeling for samfunnsgeografi hadde man avgang. En førsteamanuensis ved samfunnsgeografi gikk over i annen stilling, utenfor Universitetet i Oslo.

Disse avgangene gjorde at instituttet besluttet å lyse ut én førsteamanuensisstilling ved avdeling for sosiologi og én ved avdeling for samfunnsgeografi i 2004. I tillegg ble det besluttet å utlyse tre professor II-stillinger i sosiologi. ISS tar sikte på at måltallene for faglige ansatte i faste stillinger ved instituttet som er fastsatt av SV-fakultetet skal oppfylles. Det er følgelig åpnet for å ansette to 1.amanuenser hvis ønskelig i 2005.

Utlysningsteksten til stillingen som førsteamanuensis i sosiologi ble gjort relativt åpen i den forstand at kravet var at den som tilsettes må kunne bidra langsiktig til ett av de fire områdene som avdeling for sosiologi har utpekt som framtidige satsingsområder innen forskning og undervisning. Når det gjelder professor II-stillingene ble også de utlyst relativt åpne, men samtidig ble det i forbindelse med utlysningen gjort klart at behovene for undervisningsinnsats ved instituttet ville bli tillagt stor vekt ved rangering

av søkere og tilsetting. Ved samfunnsgeografi ble stillingen som førsteamanuensis øremerket for økonomisk geografi.

Avdeling for sosiologi har i forbindelse med Kvalitetsreformen gjort utstrakt bruk av vikariater i lektorstillinger. I løpet av 2004 hadde vi en debatt om bruken av lektorer også i årene som ligger foran oss, og det ble avklart at ISS ikke vil gå inn på ansettelser av lektorer i faste stillinger. Bruken av lektorer skal begrenses til vikariater i forbindelse med sykdom, forskningsterminer eller andre former for legitimt fravær i den faste staben av forskere.

Det har også skjedd endringer i administrasjonen i 2004. Administrasjonen ved instituttet er for tiden sterkt preget av et mylder av vikariater som skyldes at fast ansatte ikke er i egne stillinger, men vikarierer i andres stillinger. Dette bildet ble forsterket i løpet av 2004. Våren 2004 fikk vi ny kontorsjef ved ISS, da vår tidligere administrative leder gikk over i et vikariat i en høyere stilling i fakultetsadministrasjonen. Nåværende kontorsjef ved ISS kom fra et vikariat i tilsvarende stilling på Institutt for statsvitenskap. Hun har samtidig permisjon fra sin stilling som forskningskonsulent på avdeling for sosiologi ved ISS. Denne stillingen har i tre år vært besatt av den fast tilsatte studiekonsulenten ved avdeling for samfunnsgeografi. Stillingen som studiekonsulent ved avdeling for samfunnsgeografi er i dag derfor også fylt av en vikar. Også ved avdeling for sosiologi er stillingen som eksamenskonsulent besatt av en vikar, da den fast ansatte er i permisjon. Vi tar sikte på å rydde opp i dette myldret i løpet av 2005.

Instituttets styring og ledelse:

Ledelsen ved instituttet er:

Instituttleder

Professor Geir Høgsnes

Nestleder

Professor Jan Hesselberg

Kontorsjef

Gudleik Grimstad (i permisjon fra 10. mai 2004)

Tori Norheim Sandlie (vikar fra 10. mai 2004)

Undervisningsansvarlig

Sosiologi: Dag Album

Samfunnsgeografi: Jan Hesselberg

Forskningsansvarlig

Sosiologi: Willy Pedersen

Samfunnsgeografi: Bjørnar Sæther

Instituttstyret:

Instituttstyret er instituttets høyeste organ og ansvarlig for alle saker som har prinsipiell karakter eller er av betydning for virksomheten ved instituttet. Instituttstyret har 9 medlemmer. Sekretær i instituttstyret er kontorsjef Tori Norheim Sandlie.

Medlemmer i 2004:

Geir Høgsnes (leder)

Marianne Nordli Hansen (repr for fast vitenskapelig ansatte sosiologi)

Vara: Ole-Jørgen Skog

Tone Schou Wetlesen

Arvid Fennefoss

Jan Hesselberg (nestleder)

Kristian Stokke (repr for fast vitenskapelig ansatte samfunnsgeografi)

Vara: Bjørnar Sæther

Terje Wessel

Kjell Erling Kjellmann (repr for stipendiater)

Vara: Elin Selboe

Elin Sæther

Sten Morten Henningsmoen (repr for administrativt ansatte)

Vara: Åsmund Røseid

Hanne Bruvik (studentrepresentant samfunnsgeografi vår og høst 2004)

Jarle Havnes (studentrepresentant sosiologi vår 2004)

Jens Kristian Nilsen (studentrepresentant sosiologi høst 2004)

Fagrådene:

Instituttet har to fagråd; fagrådet i sosiologi og fagrådet i samfunnsgeografi. Fagrådene er forberedende organ til instituttstyret og bistår instituttleder og nestleder med å føre tilsyn med instituttets samlede virksomhet, forberede saker og gjennomføre vedtak etter rådets retningslinjer. Studiekonsulent Birgitte Bøgh Olsen fungerer som sekretær for Fagrådet i samfunnsgeografi og studiekonsulent Åsmund Røseid fungerer som sekretær for Fagrådet i sosiologi.

Fagrådet i samfunnsgeografi:

Jan Hesselberg
Kristian Stokke
Bjørnar Sæther
Terje Wessel
Elin Selboe
Hanne Bruvik (studentrepresentant vår og høst 2004)
Ann Cecilie Bergene (studentrepresentant vår 2004)
Ida Andreassen (studentrepresentant høst 2004)

Fagrådet i sosiologi:

Geir Høgsnes
Marianne Nordli Hansen
Willy Pedersen
Ole-Jørgen Skog
Kjell Erling Kjellmann
Jarle Havnes (studentrepresentant vår 2004)
Jens Kristian Nilsen (studentrepresentant høst 2004)
Irene Prestøy Lie (studentrepresentant vår og høst 2004)

Stabsmøter:

I særlig viktige eller spesielle saker har ledelsen innkalt til stabsmøter der det har vært mulig for alle tilsatte å komme med innspill. I 2004 ble det holdt følgende stabsmøter:

- 3. mars: Stillinger. Tema for møtet var bruk av stillingskategorier og hva slags stillinger instituttet skal utlyse i fremtiden etter hvert som man får naturlig avgang.
- 19. mars: Saneringskomité. Drøfting av timebruk i undervisningen.
- 5. mai: Publiseringsmøte. Markering av fjorårets publisering.
- 14. desember: Juleseminar. Årsavslutning med maktutredningen som faglig påfyll samt tematikk om eksternfinansierte forskningsprosjekter. Inviterte gjester var Trygve Lande (Norges forskningsråd), Gudleiv Forr (Dagbladet) og Lise Tøgeby (Københavns Universitet). Den faglige delen ble etterfulgt av julebord i Harriet Holters hus.

Programrådene:

Programrådene har det koordinerende ansvar for studietilbudene i sosiologi og samfunnsgeografi. Programrådene behandler de faglige rammene, viktige prioriteringer og opplegg for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av programmene.

Programrådet ved samfunnsgeografi sine medlemmer er de samme som i fagrådet ved samfunnsgeografi. Programrådet ved sosiologi sine medlemmer er også de samme som ved fagrådet i sosiologi, med unntak av Dag Album som er representert i Programrådet.

Økonomi

Instituttets økonomi må karakteriseres som rimelig bra i 2004. Avdeling for sosiologi gikk med et lite underskudd, mens samfunnsgeografi hadde et relativt stort overskudd. I tråd med tidligere år la samfunnsgeografi opp til et forsiktig pengebruk i 2004. Det viste seg imidlertid at forbruk av lønnsmidler ble vesentlig mindre enn ventet på grunn av langvarig sykdom og permisjoner uten lønn. I tillegg var det underforbruk av stimuleringsmidler. Inntektene økte også mer enn forventet gjennom større studiepoengproduksjon i 2002.

Nedenfor følger en oversikt over sentrale trekk i instituttets økonomiske situasjon i 2004, sammenlignet med 2003.

TIL DISPOSISJON	2004	2003
Ordinær bevilgning fra fakultetet totalt	36,5 mill.	32,6 mill.
Andre inntekter	8,6 mill.	5,2 mill.
Overført fra året før	- 0,4 mill.	0,6 mill.
Inntekter totalt	44,7 mill.	38,4 mill
KOSTNADER		
Fastlønsutgifter	28,6 mill.	27,6 mill.
Løslønsutgifter	3,9 mill.	3,5 mill.
Driftsutgifter	9,7 mill.	7,7 mill.
TOTALT	42,2 mill	38,8 mill.
Resultat hele virksomheten*	2,5 mill	-0,4 mill

*Hele virksomheten vil si den ordinære bevilgningen fra fakultetet (sosiologi, samfunnsgeografi, administrasjonen og delvis Osloforskning), bevilgningsfinansiert virksomhet (NFR, departementer o.a.), samt eksterntfinansiert virksomhet.

Under følger en redegjørelse for regnskapet innenfor de ulike komponentene ordinær bevilgning fra fakultetet, bevilgningsfinansiert virksomhet (NFR, dep o.a.) og eksterntfinansiert virksomhet:

Ordinær bevilgning fra fakultetet

Regnskap	2004	2003
Resultat felles/administrasjonen	-562.000	-505.000
Resultat sosiologi	- 52.000	-442.000
Resultat samfunnsgeografi	890.000	-76.000
Resultat Osloforskning (ordinær bevilgningsdel)	207.000	155.000

Bevilgnings- og eksternt finansiert virksomhet

Regnskap	2004	2003
Resultat bevilgningsfinansiert virksomhet (NFR, Dep og annet) (11 stk i 2004)	1.630.000,-	Alt var eksternt finansiert i 2003
Resultat eksterntfinansiert virksomhet (3 stk prosjekt i 2004)	424.000,-	468.000